

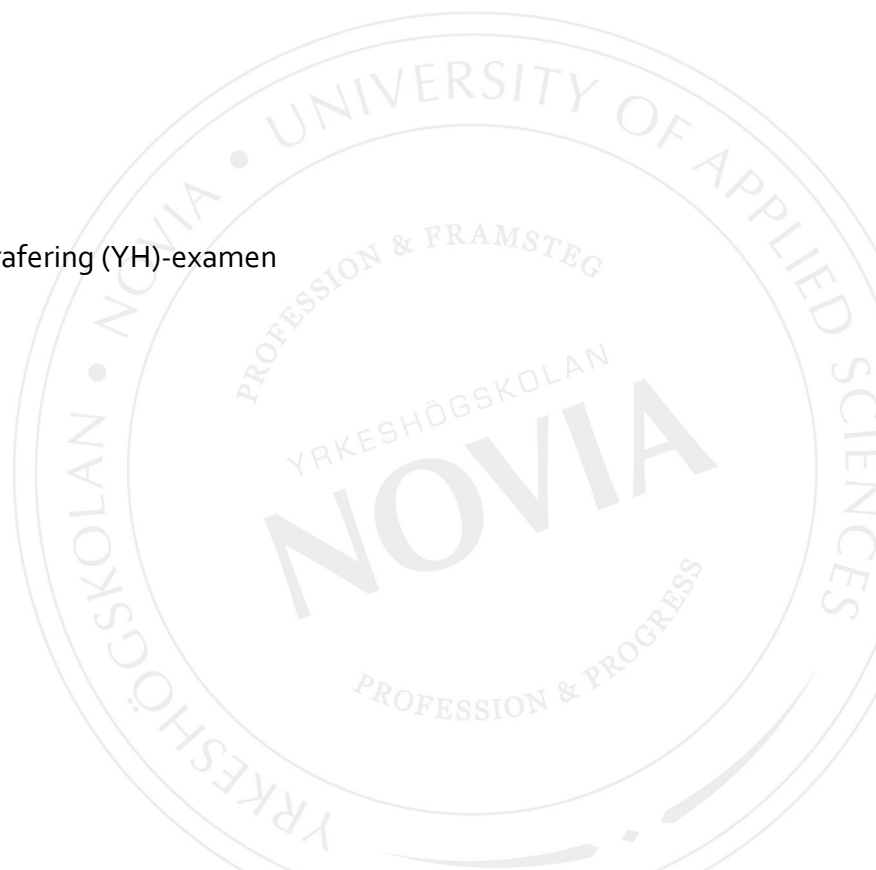
Att bli påmind om döden

Kim Frilund

Examensarbete för fotografering (YH)-examen

Medianom

Jakobstad 2018/2019

Examensarbete

Författare: Kim Frilund

Yrkeshögskolan Novia

Utbildning och ort: Mediakultur, Jakobstad

Inriktningsalternativ/Fördjupning: Fotografi

Handledare: Lars Rebers, Emma Westerlund och Ingela Bodbacka-Rak

Titel: Att bli påmind om döden

Tid: Mars 2019

Sidantal: 39

Sammandrag

Examensarbetet består av personporträtt av sammanlagt tio personer som tillfrisknat efter behandling av olika cancersjukdomar. Samtliga har gjort personliga redogörelser och reflektioner kring sina respektive liv med en cancersjukdom, behandling och tillfrisknande. Jag har med mitt examensarbete velat ge en röst åt dessa personer.

Språk: Svenska

Nyckelord: cancer, canceröverlevare, tillfrisknande, ångest, hopp, fotografi, porträtt, berättelser

Opinnäytetyö

Tekijä: Kim Frilund

Ammattikorkeakoulu Novia

Koulutusohjelma ja paikkakunta: Mediakulttuuri, Pietarsaari

Suuntautumisvaihtoehto/Syventävät opinnot: Valokuvaus

Ohjaajat: Lars Rebers, Emma Westerlund ja Ingela Bodbacka-Rak

Nimike: Att bli påmind om döden

Päivämäärä: Maaliskuu 2019

Sivumäärä: 39

Tiivistelmä

Lopputyö koostuu henkilökohtaisista muotokuvista kymmenestä ihmisestä, jotka ovat toipuneet eri syöpäsairauksien hoidoista. Kaikki ovat kirjoittaneet henkilökohtaisia kertomuksia ja pohdintoja omasta elämästään syöpäsairauden, hoidon ja elpymisen kanssa. Lopputyöni tarkoitus on antaa ääni näille ihmisille.

Kieli: Ruotsin kieli

Avainsanat: Syöpä, syövän eloonjääneet, elpyminen, ahdistus, toivo, valokuvaus, muotokuvia, tarinoita

Bachelor's Thesis

Author: Kim Frilund

Novia University of Applied Sciences

Degree programme: Media Culture, Pietarsaari

Specialization: Photography

Supervisors: Lars Rebers, Emma Westerlund and Ingela Bodbacka-Rak

Titel: Att bli påmind om döden

Date: March 2019

Number of pages: 39

Abstract

My Bachelor's Thesis consists of personal portraits of a total of ten people who recovered after treatment of various cancer diseases. All of them have made personal accounts and reflections on their respective lives with a cancer disease, treatment and recovery. With my degree project I wanted to give a voice to these people.

Language: Swedish

Keyword: cancer, cancer survivors, depression, hope, anxiety, stories, survival, portraits, photography

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
2. Syfte.....	1
3. Val av ämne	1
4. Min kontext inom fotografi	2
5. Färdiga projekt.....	2
6. Förebilder	3
7. Arbetsprocessen.....	4
8. Porträtt fotografier med personliga berättelser	5
8.1 Åsa Gustavsson / När det oväntade händer	6
8.2 Bill Ravall / Mitt liv som cancerpatient	9
8.3 Gunnevi Törnroth / Jag är tacksam för många läkare som hjälpt mig	13
8.4 Björn Sandler / Vi gråter idag och i morgon börjar vi kämpa.....	16
8.5 Heidi Granholm / Jag hade aldrig tänkt tanken	20
8.6 Jorma Kangas / Jag pensionär och på så sätt ”andra klassens medborgare”	22
8.7 Lise Strand / I Grevens tid.....	25
8.8 Peter Svanström / Mitt liv förändrades drastiskt den 28 september 2012.....	28
8.9 Monica Takkula / Trots allt	31
8.10 Malin Kastus-Dalloul / Detta är min historia	36
9 Sammanfattning.....	39

1. Inledning

Mitt examensarbete består av porträttbilder av olika personer som drabbats av cancersjukdomar. Personerna har fått olika behandlingar och tillfrisknat. Utöver porträttbilderna ingår personernas egna berättelser och tankar kring sjukdomsförloppet och tillfrisknandet.

Det är tio olika personer som porträtteras och jag har nått ut till dem via en artikel i Österbottens Tidning (10.10.2018), sociala medier och även via andra kontakter. För att uppnå en så vardaglig och avslappnad miljö som möjligt valde jag att inte använda mig av studiofotografering i det här projektet. Ambitionen framöver är att undersöka hur jag kan förmedla och sprida materialet och helheten vidare.

2. Syfte

Mitt syfte är att förmedla historier om sjukdom och tillfrisknande och ge de avporträtterade en personlig och öppen röst. Ambitionen är att nå ut till såväl de som aldrig drabbats av en svår sjukdom som till de som drabbats. Ytterst är syftet att inge hopp och förtröstan. Materialet kan finnas på olika avdelningar gärna i sjukhusmiljö och även hos olika cancerföreningar.

3. Val av ämne

Jag valde ämnet cancer av den orsaken att då man pratar eller hör något om cancer så förknippar man det oftast med döden och att man väldigt sällan överlever sjukdomen. Det är den här stigmatiseringen om att en cancerdiagnos är en direkt dödsdom som jag vill ta upp i mitt examensarbete. Dagens metoder och olika sätt att bota cancer ökar möjligheterna att överleva betydligt bättre än tidigare. Det beror dock på vilken typ av cancer man insjuknat i och vilket stadium man befinner sig i. Personligen har jag inte själv eller någon i min nära omgivning drabbats. Cancersjukdomar är väldigt vanligt här i Finland så jag tycker det är viktigt att lyfta fram detta obekväma ämne och att kunna sprida berättelser från de som drabbats av sjukdomen. Förhoppningsvis kan porträtten och berättelserna sprida ljus och lätta på en del av ångesten som hör till vår syn på cancer.

4. **Min kontext inom fotografi**

Min strävan med mina porträtt i det här examensarbetet är att söka ett uttryck så vardagligt och naturligt som möjligt. Jag har valt att inte enbart gestalta det svåra, mörka och det dystra. Det är också viktigt att porträtten kan förmedla optimism trots man har genomgått denna sjukdom.

Det är väldigt viktigt för mig att bygga upp ett förtroende mellan fotografen och modellen för bästa resultat. Det hör till en av mina styrkor att kunna kommunicera med modellerna och få den som jag fotograferar att vara så avslappnad som möjligt. Utöver det så behöver man inte vara rädd för att göra ”fel”, det är också viktigt att fotografen kan bjuda på sig själv. Modellerna behöver också veta syftet med det fotografen vill uppnå och arbetet bör ske gemensamt. Det gör också fotosessionen effektiv.

Fotografi för mig är inte bara att ta fram kameran och ta en bild. Förutom att det är ett minne man bär med sig, digitalt eller fysiskt är det också ett sätt att uttrycka mig. Jag har alltid föredragit att fotografera människor eller levande ting för att det känns mer givande att fånga diverse känslor och uttryck. Jag upplever att det gör att man får starkare bilder. Detta är dock inget som är garanterat och det beror mycket på vad det handlar om och vad situationen är. Bilder av människor i diverse format och kontakten med modellerna är något som alltid tilltalat mig.

5. **Färdiga Projekt**

I ett tidigare projekt med Veteransångarna i Kronoby kommun (2018) hade jag ett lite liknande koncept där jag besökte dem en och en hemma hos dem och tog porträtten. Då satt jag alltid ner en längre stund med telefonen på inspelning och lät dem berätta om sig själva och sina upplevelser under andra världskriget. Inspelningarna av intervjuerna skrev jag sedan ner. Detta blev dock en betydligt större utmaning än vad jag trodde eftersom jag inte var tillräckligt strukturerad i mina intervjuer. Då var det en klasskompis till mig som gav ett bra tips om att jag kan ha dessa canceröverlevare att skriva ner sin berättelse och på så sätt behöver jag inte spela in samtalen under träffarna. Jag rekommenderade att de skulle skriva ungefär en A4 med text, men om de ville skriva längre text fick de absolut göra det.

6. Förebilder

Då jag började studera fotografi vid Yrkeshögskolan Novia i Jakobstad hade jag inte så mycket kunskap inom fotografering. Men ändå var det så att jag tyckte att jag hade mycket kunskap; så fel jag hade! Under min studietid har jag lärt mig mycket och breddat min kunskap inom fotografi.

Det är speciellt en studerande som tagit porträtt av människor som tilltalade och inspirerade mig: Kasper Dalkarl. Han inspirerade mig till att sträva efter något liknande men ändå på mitt eget sätt.

Den finländska fotografen Maija Tammi har starka bilder av olika personers svåra sjukdomar samt även bilder från operationsprocessen.

Även Kenneth Bambergs porträtt intresserar mig trots att jag inte utgår från en liknande komposition eller ljussättning i mina porträtt.

En internationellt känd fotograf, Andres Serrano, har också bland annat jobbat med porträtt. Serranos serie Nomads (1990) är porträtt av utsatta personer som levt ett hårt liv. Både Bambergs och Serranos personporträtt inspirerar mig, men jag gestaltar inte mina porträtt i samma klassiska tradition. En tradition som kan sägas ha rötter i renässansmåleriet och målare som Rafael och Tizian där den fasta kompositionen med figurer inskrivna i en triangelkomposition är vanliga och bakgrunden enhetlig.

7. Arbetsprocessen

Det är främst via en artikel i Österbottens Tidning om mitt projekt som jag har fått möjlighet att få kontakt med personer i Jakobstadsnejden som har fått en cancerdiagnos, blivit behandlade och sedan tillfrisknat.

Det var viktigt för mig att bygga upp och skapa ett förtroende redan i samband med min första kontakt till de olika personerna, jag var noga med att presentera mig och syftet med mitt examensarbete. Det var också givande och tacksamt för mig att fortsätta arbetet eftersom flera av de kontaktade uttryckte att tanken bakom mitt examensarbete var fin och viktig.

Kontakten skedde för det mesta via telefon och även med e-post. Vi bestämde ofta träff på ett valfritt ställe där jag kunde inleda med att porträttera av dem. För det mesta är det i utomhusmiljöer som porträtten togs men även i hemmiljöer. Inledningsvis testade jag att ta porträtten i inomhusmiljö men märkte snabbt att jag inte uppnådde de resultat jag vill ha i den miljön, därför bestämde jag mig för utomhusbilder i de fall som det var möjligt.

Det har också varit viktigt för mig att de personer som jag har porträtterat själva har skrivit ner sina personliga berättelser om sjukdomsförloppet. För att sedan få en helhet har jag förkortat och strukturerat om personernas berättelser. Allt för att uppnå en visuell enhetlighet och en tydlig läsbarhet.

Jag arbetar spontant i stunden, i mötet med de personer som jag avporträtterar. Miljön och platsen för det som jag valt att fotografera sker även det spontant i stunden. Detta för att uppnå en naturlig och trygg stämning tillsammans med de personer som jag porträtterat.

Jag strävar efter att ta mina bilder i dagsljus med blixtnöje och det har också varit viktigt för mig att ha en levande bakgrund jämfört med hur kompositionen har varit i porträttmåleri från och med renässansen med dess enhetliga avskalade bakgrund.

Från början var ambitionen att jag skulle ha en jämn könsfördelning och göra porträtt av fem kvinnor och fem män.

Det som varit den största utmaningen med examensarbete var att hitta personer som ville ställa upp och delge sina tankar om sjukdomsförloppet. En person som jag talade med som tyvärr inte är en del av projektet sade att hen inte orkar tänka på sjukdomen, inte orkat tänka på sjukdomsförloppet och bara vill gå vidare med sitt liv.

8. Porträttfotografier med personliga berättelser

Då jag påbörjade mitt arbete så bestämde jag mig för att de berättelserna jag kommer att samla på mig ska vara skrivna av personerna själva så de fick berätta sin historia på sitt sätt. Jag har samlat på mig totalt tio berättelser från fyra män och sex kvinnor. För att få en enhetlighet så är texterna renskrivna så att språket är liknande hela tiden. Berättelserna finns i detta kapitel.

8.1

Åsa Gustavsson / När det oväntade händer

Jag är utbildad flöjtist och flöjtpedagog, född i Vörå och verksam i huvudstadsregionen sedan 1990-talet. Mitt huvudsakliga arbete sker som lärare i flöjtspel på Musikinstitutet Kungsvägen i Esbo och utöver det frilansar jag som musiker i olika sammanhang. Min cancerdiagnos kom i ett skede av livet när jag just hade börjat återhämta mig från min mans bortgång. När det oväntade händer kan vi aldrig vara förberedda, men livet ger oss verktyg för att jobba med det svåra omkring oss.

Enligt Finlands Cancerregister, som upprätthåller en databas över alla diagnosticerade cancerfall sedan 1953, insjuknar årligen 5000 kvinnor i bröstcancer. Det betyder att var åttonde kvinna någon gång i livet får diagnosen bröstcancer och enligt statistiken är 91% av de drabbade ännu levande fem år efter de fått sin diagnos. Ändå är varje diagnos unik, känslorna och rädlorna du upplever för det okända som växer i din kropp är dina personliga vare sig din sjukdom upptäcks i ett tidigt skede eller i ett långt framskridet stadium av sjukdomen. Hösten 2017 var det min tur att vara en av 5000 insjuknade och ett år senare känns allt det jag gick igenom då som en överklig tid i mitt liv.

Min sjukdom upptäcktes i ett väldigt tidigt skede. Tumören som opererades bort var knappt en centimeter stor och en liten så kallad satellittumör på några millimeter hittades även och avlägsnades i samband med operationen. För mig var det helt ofattbart att man i en rutinundersökning kan hitta något så minimalt, jag hade ju inte ens några symptom och kände mig piggare än på länge. Psykologiskt sett blir ett sånt besked väldigt svårt att ta in eftersom du får beskedet att du är sjuk, måste opereras och genomgå behandlingar, samtidigt som du känner dig hur frisk och stark som helst. Samma morgon som jag varit på ny mammografi och fått en provbit tagen för att säkerställa diagnosen åkte jag direkt från kliniken till ett jobbmöte. Jag hade just gråtit inne hos röntgenläkaren, som tröstade mig med att utbrista: “Det här är så goda nyheter!”, medan han nöjt lokaliserade min minimala tumör med hjälp av ultraljud. Själv hade jag gått till undersökningen i tron att den första mammografin hade misslyckats och att de bara behövde ta nya bilder, så det var med kaotiska tankar jag satt på mitt jobbmöte och försökte koncentrera mig på andra saker än cancer.

Tiden som följde gick väldigt snabbt. Man kan bara beundra cancervården i vårt land för dess effektivitet. Knappt en månad efter diagnosen opererades jag på Helsingfors Universitetssjukhus och blev sjukskriven i tre veckor. I mitt fall visade det sig att cancern inte hade spridit sig till lymfkörtlarna, vilket innebar att jag som efterbehandling enbart behövde genomgå 15 gångers strålbehandling och dessutom ska äta hormonmedicin i fem års tid för att förhindra återfall. Strålbehandlingen sköttes om av Cancerkliniken i Mejlans i Helsingfors, en av de mest lugna platser jag varit på med fin och empatisk personal.

Nu i november 2018 har jag haft min första kontroll och alla värden är fina. Det var en gråmulen och ruggig novemberdag jag hade tid till min cancersköterska och även om jag kände på mig att resultaten skulle vara bra, så var det nog en stor lättnad att få positiva besked. På hemvägen fick den gråmulna dagen plötsligt en massa olika färger och genom bussfönstret såg jag en vacker höstdag.

Vi människor föreställer oss ofta det värsta, kanske som någon slags skyddsmekanism. Det ska erkännas att samma vecka som jag fick min diagnos skrev jag ner vilken musik som skulle spelas på min begravning. Efter att ha tillåtit mig själv att vara ledsen och rädd växte det fram en stark vilja att bli frisk, inte minst tack vare stödet från min familj, mina vänner och arbetskolligor. Idag mår jag bra, även om min medicinering har vissa biverkningar som gör att jag bland annat är tröttare än före cancern och behöver få göra saker och ting i egen takt. Genom den här upplevelsen har jag lärt mig att man klarar mycket mera än man tror. Jag var en av 5000, jag är inte ensam och vi är många som kommer att finnas kvar om fem år.

8.2

Bill Ravall / Mitt liv som cancerpatient

Många saker händer i livet som man inte kan förutse. Åren mellan 2013-2016 fram till idag känns väldigt överkliga. En uppsägning från ett jobb där jag varit under många år samt två dödsfall inom loppet av fyra månader utöver det ett besked om elakartad prostatacancer och operation kunde nog knäcka vem som helst.

Det hela började med en normal läkarundersökning i februari 2015 för förnyande av mitt körkort. Prostata PSA värdena var väldigt höga därför skickades jag på vidare undersökningar och blev ordinerad hormonbehandling. Mina värden sjönk, men började ganska snabbt stiga igen. I mars 2016 togs en provbit och i april kom det besked som jag hade befarat, elakartad prostatacancer. Det blev operation i slutet av maj samma år, även lymfkörtlar i nedre regionen var angripna så de togs bort. En cytostatikabehandling påbörjades i augusti 2016 och fortsatte fram till januari 2017, var fjärde vecka.

Biverkningarna var inte så besvärliga som jag befarat men visst var de väldigt tunga. Håret lossnade, svullnader i ansikte och i kroppen, konstant illamående. Ändå jobbade jag i princip heltid, kunde åka direkt från onkologen i Vasa till jobbet och dra en två timmars körövning. Nu i efterhand förstår jag inte varifrån kraften kom, och hur jag klarade detta mentalt och fysiskt.

Jag blev erbjuden peruk men beslöt genast att tacka nej till det. Jag tänkte att jag kunde känna mig som en tuff modern man med snaggat hår.

Våren 2017 började först händerna svullna, sedan benen och fötterna. Sommaren 2017 blev det allt mera akut och det konstaterades att jag lider av lymfödem – det bildas mera vätska i fötter och ben än vad som går ut eftersom jag inte har den normala dräneringen eftersom lymfkörtlarna är bortopererade.

I oktober blev jag akut sjuk och fick en kraftig infektion i kroppen förorsakad av bensår och svullnaderna, jag hamnade på intensivvården i Vasa och tillbringade fyra veckor där. Den här tiden är väldigt överklig. När det var som värst kunde jag inte röra mina ben och fötter överhuvudtaget. Men jag ville komma igen och var sjukskriven i fyra månader, samtidigt fick jag besked om att metastaser fanns i skelettet. Sedan inleddes en väntan på att värdena skulle bli så bra som möjligt att en ny behandling kunde påbörjas. Våren 2018 jobbade jag deltid och nu jobbar jag igen heltid. Behandlingen fortsätter var fjärde vecka plus att jag äter ett xx antal mediciner av olika slag i tablettform per dag.

Jag fortsätter lymfterapi, har stödstrumpor och försöker sköta konditionen på bästa sätt. Jobbet är ibland väldigt fysiskt krävande och ibland är det ett stort problem när benen inte lyder. Känslan av vanmakt och otillräcklighet infinner sig väldigt ofta. Men jag försöker tänka positivt och se framåt.

Den sjukvård jag fått har varit mycket bra. Jag har ingenting att klaga på. Läkarna har varit tillmötesgående och hjälpsamma, alltigenom positiva och personliga. Jag har hela tiden känt mig trygg i tillvaron. Stödet av nära och kära har varit total. Omgivningen har visat att de bryr sig och att de tänker på en, att jag inte är ensam. Jag har heller inte försökt sopa problemen under mattan utan jag har hela tiden varit ärlig och öppen om min sjukdom. Det känns mycket lättare så. För mig har det känts naturligt att berätta om sjukdomen, för en annan kanske det känns obekvämt, detta är ju helt och hållet upp till individen och helt beroende på en hurudan person man är.

Att jag ändå har kunnat sköta mitt jobb, vistas bland människor, umgås normalt har hjälpt oerhört mycket. Jag har hela tiden sett framåt, jobbet hjälper i detta fall väldigt mycket till eftersom vi konstant planerar verksamheten åtminstone en termin fram hela tiden.

Jag vill se framåt, jag vill kunna leva så normalt det går, jag vill försöka tänka positivt. Jag har människor runt omkring mig som behöver mig, både privat och professionellt. Jag har människor som njuter av min närvaro, människor som njuter av mina musikaliska kunskaper. Detta är något jag lever för och får styrka av.

Behandlingen känns tuff, medicineringen känns ibland tröstlös, svullna ben och fötter, oj vad jag hatar dem! Varför kan jag inte vara normal? Men livet är såhär nu.

Det tog länge att acceptera att bli uppsagd från ett jobb man haft i 25 år, att vara tvungen att sluta något man trivdes med, att känna att man inte behövs mera, att förstå att man bara är en bricka i ett spel, att det man gjort inte värdesätts och att känna den negativa atmosfären runt en. Det var mycket svårare än att få beskedet om att få cancer.

Visserligen bär jag sjukdomen med mig dagligen, den finns inom mig även om den dagen kommer då jag blir friskförklarad. Men när stödet, omgivningen, den sociala biten av ens liv värdesätts, känns det att man orkar, att man ändå bör tänka positivt. Att tillåta sig själv att vara ledsen, att tillåta sig själv att gråta, tycka synd om sig själv är också viktigt. Det hör till. När kroppen inte orkar blir man så trött på sig själv, men när kroppen orkar och man utför något där man ser att andra njuter av ens arbete eller närvaro ger så oerhört mycket mer. Det ger hopp, mod, framtidstro. Jag vet inte hurdana svaren är efter laboratoriebesöken, det är alltid lika spännande, men jag har lärt mig att ta varje dag som en gåva, varje svar, vilket det än vara må som en ny utmaning.

Det går att leva med cancer, naturligtvis så länge den är något så när under kontroll. Man måste bara acceptera alla läkarbesöken, alla provtagningar, alla medicinerna. Jag kan ju ändå leva ett normalt liv.

8.3

Gunnevi Törnroth / Jag är tacksam för många läkare som hjälpt mig.

Mina canceroperationer har ibland varit dramatiska. Jag har mycket svårt att komma ihåg datum, men jag var omkring 50 år när jag kände en hård knöl i mitt högra bröst, stor som en ärt. Jag tog kontakt med min gynekolog. Men han hittade inte knölen som jag kände tydligt och lät mig inte visa exakt var den var. Han skickade hem mig.

Jag gick omkring med knuten i två år i bröstet då jag plötsligt kände att den hade blivit stor som en böna. Jag gick tillbaka till min gynekolog som sa samma sak som senast och hittade den inte och jag fick inte visa var den var. Men han sa: *"Mene nyt mammografiaan että saat rauhaa sielulle."*

Mammografiläkaren bad mig komma in i bakre rummet och visade på skärmen var cancern var och var metastaserna spridit sig. Hon bad mig omedelbart ta kontakt med en kirurg. Två veckor senare opererades jag av kirurg som fick bort cancern och metastaserna, därefter fick jag strålbehandling i några månader. Behandlingen var på den tiden ganska omständig men allt lyckades ganska bra och jag var snart tillbaka på jobbet igen.

Ungefär 10 år senare upptäckte jag igen en liten knöl i bröstet stor som ett knappnålshuvud. Det visade sig vara cancer, läkaren och jag beslöt att operera bort hela bröstet. Jag tänkte att det skulle vara säkrare så. Skulle jag vetat vad som hände skulle jag aldrig låtit henne operera mig.

Natten efter operationen, en operation som borde ha varit okomplicerad, rann det ner blod från sängen ner på golvet. En läkare och en sköterska informerade om att kirurgen inte bränt ådrorna och att det var omöjligt att ställa till med en ny operation mitt i natten. Man band en lång isdyna runt mitt bröst.

Morgonen därefter skickades jag tillbaka till läkaren som försökte suga ut blodet med en stor spruta, men det lyckades inte. Jag hade en stor hematoma över hela min bröstorg. Jag blev hemskickad och blev tillsagd att den skulle försvinna. Följande dag gick jag arg tillbaka och sa att jag tidigare blivit opererad och att såhär ska det verkligen inte se ut. Jag är ganska härdad eftersom jag blivit opererad 12 gånger. Läkaren frågade om jag tålde smärta och så tog han en kniv och skar upp hematomerna och ut föll en stor klump levrat blod, klumpen var stor som en kolever. Han informerade om att såret skulle duschas morgon och kväll och att jag skulle gå upp till avdelningen för att få anvisningar efter det kunde jag gå hem. Men en sköterska som varit med mig hela tiden reagerade och sa att den här patienten kan inte åka

hem ännu. På avdelningen blev såret som skulle växa ihop duschat och fyllt med gröna operationsdukar varje dag i två månaders tid. Efter en tid bytte operationsdukarna mot sjögräsplattor och mindre flätade snören. Efter att jag kommit hem besökte jag sårkliniken varje morgon, såret putsades i ungefär i ett halvt år. På sårkliniken träffade jag flera patienter som blivit illa behandlade av samma läkare. Vi gjorde en anmälan till Helsingfors patientombudsman och läkaren syntes inte mera på TYKS (Turun yliopistollinen keskussairaala), Åbo universitetssjukhus på svenska.

Senare blev jag opererad av en plastikkirurg som fick mitt bröst att se ganska hyggligt ut.

Läkaren som jag inte fick visa mina knölar åt blev sedan cancerspecialist i Åbo.

Hur får en läkare som inte klarade av en canceroperation fortsätta arbeta som kirurg.

Jag är dock tacksam till många läkare som verkligen hjälpt mig. Idag är jag 80 år och klarar mig hemma trots att jag inte alltid är så pigg.

8.4

Björn Sandler / Vi gråter idag och i morgon börjar vi kämpa

Idag har jag levt i 31 år, 30 av dem har varit väldigt bra och endast ett av dem har varit ganska mycket sämre. Min fru och jag bor i ett gammalt hus i Jakobstad och trivs bra med vår livssituation. Under några år har vi också haft en omplacerad katt här i huset men han befinner sig numera i katthimlen. Både jag och Emilia tycker om träning och att hålla till i skärgården vid sommarstugan. Vi trivs bra tillsammans och har hållit ihop sedan tonåren, hon fanns vid min sida under det sämre året också.

Om vi backar tillbaka till år 2007 så höll jag väl mest på med motorsport, snowboard och ishockey på den tiden. Det året fick jag min examen inom husteknik och fick jobb inom branschen direkt. Lite senare det året avklarades också värnplikten på 6 månader i Dragsvik. Hela beväringstiden gick ändå rätt bra och jag kan inte minnas att jag kände mig sjukare eller tröttare än vanligt.

Det var efter militärtjänsten som problemen började. Jag började jobba inom VVS-branschen direkt och hann nog hålla på någon månad innan arbetskamrater började märka att mitt humör ändrat kraftigt. En kraftig trötthet slog till men det var inget jag reflekterade över då, utan jag fortsatte som vanligt med träning och jobb och allt som hörde till livet som 19-åring.

Det borde ha varit mot våren 2008 som kroppen verkligen lade av och jag blev sängliggande med 40 graders feber. Jag har inga exakta datum och orkar inte söka reda på alla papper med läkarbesök etc. Febern gav inte med sig så efter en vecka med hög feber och absolut inga andra symptom så tvingade säkert någon iväg mig till sjukhuset. Det kan ha varit frugan som fick iväg mig, eller mamma.

Jag minns bra hur läkaren noggrant undersökte mig. Det tog inte länge innan hon upptäckte en stor lymfknuta på min vänstra hals. Utan att skrämma upp mig desto mer så skickade hon mig vidare till nästa läkare som direkt lade in mig på avdelningen och beställde nödvändiga prov och undersökningar.

Någonstans där började jag förstå vad det egentligen handlade om, de förklarade lugnt att de misstänker lymfom alltså lymfkörtelcancer. Cancer var i min värld förknippat med storrökande gamla människor och död, och inte kopplat till en 19-åring som precis ska börja leva livet.

Diagnosen kom ganska snabbt och jag minns bra när de tog ryggmärgsprov, det kan vara det värsta jag någonsin upplevt. Ifall jag av någon anledning skulle bli tvungen att lämna ryggmärgsprov igen kommer jag definitivt inte vara vid medvetande under den processen en gång till. Min sjukdom hette Hodgkins lymfom och är en dödlig sjukdom. Unga och annars friska har tidigare klarat sig bra och en stor procent tillfrisknat efter behandlingen.

Det var ett tufft besked att få och jag blev förstås rädd och ledsen. Det värsta var att se alla runt omkring sig som blev så ledsna och uppgivna över min sjukdom. Att vara sjuk kunde jag ta, men att se nära och käras tårfyllda ögon var mer än jag kunde ta och då brast det och flera gånger om också. Vi grät och var ledsna några dagar men i något skede minns jag hur mamma sa att vi gråter idag och imorgon börjar vi kämpa. Där bestämde jag mig för att det skulle bli bra igen, det fanns inga andra val.

Jag hade cellförändringar i lymfsystemet på 3 olika ställen. Uppe på halsens vänstra sida, mellan lungorna och nere i magen. Ingen kunde svara på hur detta har börjat och varför. Ganska snabbt hade läkarna på onkologiska lagt upp en vårdplan. Cancern skulle behandlas med cytostatika eller cellgifter som man använder i folkmun.

12 gånger under 6 månader skulle jag få denna behandling. Den första gången var jag inlagd på sjukhuset för att vårdpersonalen skulle få följa med hur jag reagerade på cellgifterna. Den första gången blev jag aldrig riktigt dålig utan mest bara trött. I något skede minns jag att jag hann tänka att det nog inte ändå var så farligt att få cellgiftsbehandling som alla tidigare sagt.

Men det blev jobbigare varje gång, och allt hår föll av min kropp. Det var riktigt tufft och illamående vara bara en del av det. Till sist gjorde hela kroppen ont och det fanns ingen ork till att göra något annat än att ligga ner. Det var svårt att kunna äta eftersom allt man försökt äta under behandlingstiden förorsakat ett obehag. Det var inte bara smaker som framkallade dessa obehag, utan också ljud och färger kunde få mig att nästan spy.

Jag svarade bra på behandlingen och redan efter hälften av behandlingarna kunde man se att tumörerna höll på att försvinna, det var riktigt skönt och gav motivation till att orka igenom hela behandlingen. Efter sista behandlingen var min kropp så slutkörd att jag inte orkade gå upp till lägenheten på andra våningen utan att vila.

Röntgen som gjordes efter 6 månader med cellgifter visade att vi hade besekrat cancern och livet kunde fortsätta. På något sätt minns jag att det kändes konstigt att jag efter 6 månader blivit av med den hemska cancern medan andra kämpar flera år och ändå går förlorande ur kampen.

Min berättelse är verkligen en solskenshistoria eftersom jag inte haft något bakslag ännu 10 år senare. Ibland tänker jag på cancer och funderar på om den kommer att komma tillbaka. Ganska snabbt efter behandlingarna var slut så var jag tillbaka på jobbet och återupptog någon typ av träning. Visst var det jobbigt men jag märkte hur min kropp blev starkare hela tiden.

Ett par år efter behandlingen ”lurade” min pappa med mig på en löptävling och på den vägen är det. 2014 sprang jag mitt första maraton och efter 2015 har jag i princip sprungit varje dag. Träningen har gått bra och jag utvecklas varje år och förbättrar mina tider. År 2018 var den tidigare cancersjuka Björn Sandler fjärde snabbaste maratonlöparen i hela landet.

Jag hoppas att något ur denna korta historia kan vara värt någonting på vägen i kampen mot cancer. Det finns en hel massa liknande historier och många klarar ju faktiskt med hjälp av fantastisk sjukvård av att beseгра cancer.

8.5

Heidi Granholm / Jag hade aldrig tänkt tanken...

Jag hade aldrig tänkt tanken att jag kunde drabbas av cancer innan jag som 24-åring under en föreläsning på Hanken fick ett meddelande från studenthälsan att de ville att jag kommer dit så fort som möjligt. Jag hade då tagit bort ett födelsemärke för cirka en månad sedan och efter att de få stygnen var borta hade jag inte ägnat en tanke åt födelsemärket som enligt mig själv bara var fult och därför skulle bort. Men den första tanken som slog mig när jag läste meddelandet är att jag har cancer. Det visade sig också att min tanke var verklighet. Väl på studenthälsan fick jag veta att jag hade malignt melanom, det vill säga hudcancer, och att det nu skulle göras fortsatta undersökningar på sjukhuset.

De följande månaderna var jobbiga, jag opererades några dagar före jul 2012 och efter det blev det en väldigt lång väntan för att få svar på om cancer spridit sig till andra delar av kroppen. Jag har aldrig varit så rädd som den morgonen då jag tillsammans med mamma åkte till sjukhuset för att få svar. Minns att jag försökte tyda läkarens ansiktsuttryck och förstås såg hon väldigt allvarlig ut så jag trodde att nyheterna skulle vara negativa. Men som tur är så var nyheterna mera positiva än läkarens ansiktsuttryck och till vår stora lättnad hade inte hudcancer spridit sig vidare.

Snart har det gått fem år sedan jag fick min diagnos och då är också mina regelbundna läkarbesök på onkologiska polikliniken över. Att själv följa med mina födelsemärken är något som jag kommer att fortsätta med livet ut. Idag är jag också mycket försiktig och noga med att skydda huden från solens strålning. Att sola är inget alternativ för mig mera utan idag söker jag mig till skuggan en solig dag.

8.6

Jorma Kangas / Jag är pensionär och på så sätt ”andra klassens medborgare”

I början av april 2018 fick jag känningar som kändes som en muskelsträckning på högra sidan under revbenen. I vanliga fall brukar det ta några dagar innan smärtan avtar, men nu fortsatte problemet. Jag fick läkartid till HVC i början av maj. Läkaren remitterade mig till både blodprov och ultraljud. Efter ett par dagar fick jag ett samtal och läkaren berättade att jag har en elakartad tumör i höger njure. Jag var tacksam att man berättade direkt att det var frågan om cancer.

Det blev magnetundersökning vid Malmska sjukhuset, men för att få en diagnos och resultat måste jag resa till Vasa centralsjukhus (VCS) i maj-juni. Samtidigt fick jag en vårdplan, njuren skulle opereras bort. Cancern hade nästan fördubblat storleken av ena njurens nedre del. Senare fick jag ett brev från VCS med beskedet att operationen skulle bli den 21 augusti. Det var en besvikelse, jag tyckte att det var en lång tid till åtgärden samtidigt som jag förstår att sjukhuspersonalen också har sina semestrar. Dessutom är jag pensionär och därmed ”andra klassens medborgare”.

Jag hade klart för mig sedan tidigare att man kan klara sig med enbart en njure. Och fastän väntan till åtgärden var lång, två och en halv månader, så hade jag inga stora besvär. Jag hade inga smärtor, men jag blev påmind om sjukdomen flera gånger dagligen.

Förberedelserna inför operationen gjorde jag själv i hemmet en söndag och en måndag. På tisdag var det dags för operation och den genomfördes nästan direkt då jag kom till sjukhuset, detta var för att undvika sjukhusbakterier. Operationen tog nästan tre timmar och allt gick bra. Vården på avdelningen efter ingreppet var utmärkt och jag är tacksam för vårdpersonalens insatser. Min kropp reagerade på ingreppet och jag har ännu en del besvär. I samband med utskrivningen informerade man mig om att operationssåren sannolikt kan bli inflammerade. Men som tur är så har jag en grannfru som är sjuksköterska och hon skötte såren dagligen. Tack vare detta uppstod ingen inflammation.

Idag har det gått två och en halv månader efter ingreppet, livet börjar vara normalt. För en månad sedan fick jag ett skriftligt utlåtande om att cancern är helt borta. Men en av läkarna på VCS sade att när det är frågan om elakartade tumörer så kan man inte garantera något.

Min kondition har försämrats något efter ingreppet, så konditionen borde jag förbättra. Vad som eventuellt dyker upp i framtiden tar jag som det är. Jag kan inte börja oroa mig i förväg för något som dyker upp eller inte.

8.7

Lise Strand / I grevens tid

Det var under sommaren 2008 då jag medverkade i en sommarteater i Larsmo som jag upptäckte en liten knöl i mitt vänstra bröst. Först tänkte jag att det inte var något allvarligt och att jag följer med hur det hela utvecklas. Under några veckor kände jag på knölen och beslöt mig för att besöka en läkare för säkerhets skull. I maj sändes jag på vävnadsprov till Malmska sjukhuset i Jakobstad och fick ett lugnande svar att det inte var något elakartat. Men knölen skulle tas bort i augusti efter semestrarna.

Men en vecka senare ringdes jag upp av en läkare som hade onda aningar och ville därför skicka mig på ett nytt vävnadsprov. Den här gången blev det aktuellt med sjukhuset i Seinäjoki eftersom det inte fanns några tider för mig i Vasa.

Samma dag som vi hade premiär på sommarteaterpjäsen ”I grevens tid” fick jag ett samtal från Seinäjoki, knölen visade sig vara cancer och motsvarade en tvåa på aggressivitetsskalan. De ville omedelbart sända mig på operation. Men jag kunde inte hoppa av teatern i det skedet så jag bad att få bli opererad när speltiden var över.

Eftersom jag fortfarande var förhållandevis ung, 45 år, så blev det en ordentlig efterbehandling fastän det ansågs att alla cancerceller var borta. Det togs också i beaktande att jag hade ett litet barn.

I september påbörjades cytostatikabehandlingen i Vasa och den pågick till strax före jul. Jag mådde illa och var fruktansvärt trött och tappade allt hår. Jag fick tre olika sorters cytostatika och två olika sorters medicin mot illamående vilka i sin tur gav biverkningar. Det var ingen rolig höst. Men på något sätt tog jag mig igenom hösten och fokuserade på min dotter och min mamma. Det föll sig inte olyckligare än att min mamma fick en hjärtinfarkt samtidigt som jag fick min sista cytostatikabehandling.

I slutet av januari började strålbehandlingen, det blev trettio gånger strålning fram till slutat av februari. Efter avslutad behandling reste jag med min dotter till Teneriffa, vi stannade en vecka och blev omskötta av en väninna som bor där.

I början på mars återvände jag till jobbet, men endast deltid. Det var alldeles för tidigt märkte jag. Men jag ville så gärna att allt skulle normaliseras så fort som möjligt. Jag orkade till semestern. Vad som också blev en faktor som orsakade att återhämtningen blev långsammare var att min pappa blev sjuk i maj och konstaterades ha lungcancer senare på

sommaren. Jag fortsatte jobba deltid också efter semestern. Senare den hösten gick min pappa bort i sin cancer. Väggen kom emot för mig. Jag blev sjukskriven igen.

Nu kommer jag inte längre ihåg hur länge jag var sjukskriven. Minnet blev mycket sämre av både behandlingen och all stress gällande båda mina föräldrars sjukdomar. Utöver det en stress förorsakad av en separation som jag genomgick.

En sak minns jag bra. När jag kom till sjukhuset i Vasa för operation och pratade med kirurgen som skulle operera mig dagen före, sa hon ”inte dör du av det här”. Jag bestämde mig för att inte göra det. Jag läste allt jag kom över om bröstcancer, och fastnade för frasen att ”80% överlever”. Jag bestämde mig även för att höra till den gruppen. Och det gjorde jag, tack vare att jag hittade knölen i grevens tid.

8.8

Peter Svanström / Mitt liv förändrades drastiskt den 28 september 2012

Dagen började som vanligt med frukost. Sedan har jag inga minnesbilder förrän jag vaknar upp på akuten. Bredvid min säng sitter min fru. Hon berättar att jag på morgonen blev orolig och förvirrad och att jag inte kunde svara redigt på hennes frågor. Hon anade att något var fel och körde mig till sjukhuset där jag omedelbart fördes till röntgen. Efter en stunds väntan kommer en kvinnlig läkare in i rummet. Hon presenterar sig och ser mig ledsamt i ögonen och säger långsamt - Du har en tumör i hjärnan stor som ett ägg, vi kan i det här läget inte säga om den är elakartad eller godartad. Och allt som man hört människor berätta blev nu verklighet för mig. Marken rämnade under mina fötter och ångesten spred sig i hela kroppen. Kommer jag att dö nu? Jag som hade så mycket att leva för. Folk som drabbas av hjärntumör brukar dö inom ett halvår

Efter några dagars väntan fick jag beskedet att det var en godartad tumör, vilket innebär att den inte spridit metastaser i kroppen. Problemet kvarstod tumören var så stor, 6,4 cm och det innebar att en operation var mycket riskfylld. Man konstaterade också att jag hade epilepsi och behövde medicin för det resten av livet. Efter sorgprocessen, som varade några veckor, accepterade jag slutligen min situation. Nu är det såhär; jag accepterade att jag är sjuk och valde att fokusera på framtiden

I ett år fortsatte jag att arbeta som handledare men blev sedan invalidpensionär. Hela tiden fanns tanken där: ”Vad händer om tumören växer?”

Min neurolog föreslog att jag skulle höra mig för i Helsingfors om en eventuell operation. Jag fick svaret att operationen kunde utföras där samtidigt informerades jag om att risken för bestående skador var stor såsom ansiktsförflamning, sväljproblem och i värsta fall sondmatning. Dessutom skulle det vara omöjligt att avlägsna hela tumören. Jag tackade nej trots ihärdiga övertalningsförsök. Bland annat fick jag höra att tumören garanterat kommer att växa, framtiden såg dystert ut.

En väninna tipsade mig om en ny sorts behandling som man utförde i Heidelberg i Tyskland, det var en helt ny behandling och har benämningen protonstrålning. Med hjälp av en tysk läkare som vikarierade i Jakobstad skickades en förfrågan till Tyskland. Svaret kom snabbt, jag var välkommen. Äntligen började läget ljusna. Lite orolig var jag förstas över att behandlas i flera veckor i Tyskland utan att kunna språket. En kväll satt min fru vid datorn och upptäckte information om att samma behandling utförs i Uppsala. Vi diskuterade tillsammans och sände sedan en förfrågan och information till Uppsala. Glädjen var stor när vi fick svaret att jag var välkommen. Hösten 2015 åkte jag till Uppsala för en sex veckors strålbehandling. Tiden i Uppsala var förutom behandlingen mycket trevlig och humöret var på topp. Efter hemkomsten gjordes ny röntgenundersökning och det konstaterades att tumören var avsevärt mindre

Idag lever jag ett innehållsrikt liv, jag spelar och gör musik trots att jag är helt döv på högra örat. Jag älskar min familj och ser ljusst på framtiden

8.9

Monica Takkula / Trots allt...

Jag är dotter, syster, hustru, mamma och mormor. Och jag är en obotlig optimist. Ett motto för mig är *Carpe Diem*

Min cancersjukdom handlar både om mycket känslor, optimistiska tankar, glädje, komiska situationer, samtidigt om sorg och rädsla.

I augusti 2009 fick jag diagnosen, elakartad bröstcancer. Var fjärde kvinna drabbas av samma diagnos. Jag tänkte att sjukdomen inte drabbar mig men vid närmare eftertanke så tänkte jag att varför skulle inte detta kunna drabba mig. Att få en diagnos om cancer vill ingen höra.

Till saken hör också att en arbetskamrat till mig tidigare fått en bröstcancerdiagnos. Efter det beskedet undersökte jag mig själv efter arbetsdagens slut. Jag hittade en knut. Rumban var igång och en provbit togs. Väntan efter det var en psykisk tortyr. Jag kommer väl ihåg känslan då läkaren ringde och frågade om jag var ensam hemma, då visste jag svaret. Beskedet var att jag hade en aggressiv elakartad cancer i bröstet, en tumör på 2,5 cm. I samband med beskedet så försvann min man till köket och min dotter sprang upp på sitt rum i tårar. Där stod jag och började trösta dem. Det blev tydligt för mig att jag måste göra något. Så jag vände mig till hälsocentralen för att berätta om min situation. Jag fick prata med en läkare och fick sömnmedicin. Jag tog ingen sömnmedicin men det var bra med vissheten om att jag hade den ifall det behövdes.

Jag kunde inte vara hemma, jag ville bort hela tiden och kände att jag snabbt ville få bort cancer, det kändes som att den åt upp mig inifrån. Helst skulle jag vilja springa bort från allt men samtidigt visste jag att det här är något som jag måste gå igenom. Cancer klamrade sig fast.

I samband med en cancerdiagnos behöver man få tröst någonstans, trösten fick jag från familjen och vänner. Jag köpte också änglar och tavlor i massor och allt som hade med änglar att göra. Änglarna var en stor tröst, jag inredde sovrummet med dem och till och med på toaletten hade jag änglar.

Jag uppskattade också ett vackert stearinljus som jag fick, på kvällarna kunde jag sitta och beundra lågan och samtidigt tänka igenom min situation. Men jag googlade inte gällande min cancer för jag visste inte vilken sorts cancer det var. Det var också två böcker som gav den tröst som jag i stunden behövde. Min dotter gav mig boken *Kloka Ord Om Mammor*, den andra boken fick jag av min bror.

Operationen var omtumlande och allt gick snabbt, hela bröstet togs bort även lymfkörtlarna togs för att undersökas. Jag fick åka hem med dräneringen hängande från kroppen. En liten komisk tanke dök upp när jag kommit hem. Det slog mig att vår hund Milda kanske kunde gnaga på dräneringsslangen på natten och det skulle ha varit förödande. Men allt gick bra!

Väntetiden på svar gällande vilken sorts cancer jag hade var en psykisk tortyr. Jag funderade på om cancer spridit sig till andra delar av kroppen. Det hade gjorts alla möjliga undersökningar för att reda ut det hela och det kändes tryggt att läkarna gjorde det som skulle göras. I väntrummet sa en äldre tant till mig ”*Syöpä on semmonen ystävä että joskus se unohtaa ja joskus se muistuttaa.*”. I samma väntrum träffade jag en annan liten tant på drygt 70 år som också väntade på svar och jag såg att hon var lika orolig som jag var. Då det var min tur att komma in till läkaren fick jag ett positivt svar, cancer hade inte spridit sig. Nu kände jag mig som den lyckligaste människan på jorden och alla i familjen kände en verklig lättnad. Efter beskedet åkte jag och min man för att handla och jag fick en känsla av att jag ville krama alla människor jag mötte. Vi handlade i matvaruaffären och träffade faktiskt på den lilla tanten från väntrummet och hon berättade att inte heller hennes cancer hade spridit sig och helt spontant kramades vi mitt i gången i affären. Vi som helt okända personer för varandra men samtidigt med en gemensam känsla som inte går att beskriva.

Cellgiftsbehandlingen påbörjas. Jag fick en skraddarsydd behandling, sex gånger cellgift och det betydde för mig illamående, trötthet och obehag för vissa maträtter och lukter. Efter den första cellgiftsbehandlingen sa skötaren att jag får äta allt som jag vill ha i kylskåpet på avdelningen samtidigt som jag ligger och tittar på TV då medicinen pumpas in i mina ådror. Min första tanke var att jag har det bra och att jag befinner mig på ett lyxhotell men den lyxkänslan försvann ganska fort, illamåendet var ett faktum.

En läkare hade sagt till mig att behandlingen av cancer är 10% och humöret är 90% för att tillfriskna. Den hälsningen hade jag med mig hela tiden under behandlingen.

Min kropp tog emot mycket stryk med en massa blodprov och blodådror som var nära att ge upp samt håravfall. Ibland fick jag spotta ut hår som under natten hade lossnat. Jag tyckte att jag inte såg klok ut. Jag bad min man att raka bort all hår och i den stunden grät han.

Trots allt ville jag ha ett fotografi av mig i samband med att jag fick mina gifter och en sjukskötare tog en bild och så sa hon ”Jag behövde inte be dig skratta, det gjorde du av dig själv”.

Jag valde också att få ytterligare strålbehandling våren 2010. Den behandlingen ville jag ha för säkerhets skull. Jag åkte 25 gånger till Vasa för några minuters strålbehandling och hade flera trevliga pratstunder med taxichaufförerna. I samband med min sjukdom har jag haft tankar om döden, jag ville t.ex. inte besöka gravgården som ligger nära där jag bor, men en dag så tog jag ändå mod till mig och gick dit. På hemvägen svängde jag mig om och sade, - Jag kommer nog hit, men inte ännu. Idag har jag inget emot ta en runda dit, döden är ju en del av livet. Det gick ungefär 10 månader av rädsla, ångest och ovisshet. Men jag har också trevliga minnen till och med roliga minnen. En gång satt jag i soffan utan peruk då det plötsligt knackade på dörren, jag spratt till och ropade till min man : “Var är mitt huvud?” Min man svarade: “Huvudet hänger på en spik i toaletten.” Vi menade då förstås peruken.

Så kom dagen då jag började jobba på nytt och jag kände en lättnad av att jag nu kommit såhär långt. Men jag går på årliga kontroller och har också frågat min cancerläkare i Karleby när hon kan friskförklara mig. Hennes svar är att hon aldrig kan göra det, cancer är en sån lömsk sjukdom. Och då kommer jag ihåg tanten i väntrummet det hon sa på finska ”*Syöpä on semmonen ystävä että joskus se unohtaa ja joskus se muistuttaa.*”.

Men läkaren sade något som jag aldrig glömmer:

- För varje år som går så kommer du upp till samma nivå som alla andra och då står du på samma startlinje!

Jag fortsätter med att bli påmind om döden. Dagen kom då jag fick sorgebudet att min arbetskamrat inte klarade sin cancersjukdom. Det beskedet ledde till att min man insjuknade i en depression, det blev som en bekräftelse att cancer kan också leda till döden. Han blev sjukskriven i ett år och det var en jobbig tid för oss båda. Min man är lite av den pessimistiska typen så jag tror det var bättre jag fick cancer och inte han. Jag kommer ihåg att humöret är 90%.

Idag mår vi bra båda två! Livet går vidare med nya utmaningar. Även min pappa kämpade med sin cancer men han hade ett bra liv. Jag har blivit mormor till två underbara barnbarn och så ser jag fram emot min pensionärstid.

”Jag tänker inte på allt elände utan det vackra som ännu finns kvar” – Anne Frank

8.10

Malin Kastus-Dalloul / Detta är min historia.

Allt började under hösten 2014 när förkylningarna varvade varandra och jag aldrig verkade bli riktigt frisk. Sen kom dagen, en sen höstkväll i november, jag minns vi satt vid köksbordet hemma hos oss och drack kaffe med mina föräldrar som var på besök. Plötsligt kände jag en svullnad på min hals och detta visade sig vara början på min cancerresa, vid tillfället var jag 26 år.

Efter att ha blivit slussad mellan företagshälsovården och sjukhuset, och på grund av felaktiga resultat och ett flertal missar så skulle det ta till tills den 27 april 2015 innan jag fick min diagnos Hodgkins Lymfom. Diagnosen kom via ett telefonsamtal från läkaren, minns att jag var på jobbet och jag skulle just fara iväg på lunch med min man Bassel när telefonen ringde, jag har inget minne av vad som sas, min värld kollapsade, jag fattade ingenting. Cancer? Jag? För hem på lunch och bröt ihop totalt, förstod ännu inte vad som just hänt, varken jag eller Bassel. Minns att jag storgrät och bara upprepade orden ”jag vill inte, jag vill inte”... Kan ju lugnt säga att det fanns ingen tanke på att återvända till jobbet den dagen utan istället så begav jag mig ”hemhem” till barndomshemmet i Vörå, kände att det var familjen som jag behövde mest i denna situation, att få bli kramad av mamma och pappa, få tala ut om vad som just hänt, att få berätta åt mina syskon, att få ventilera mina tankar och prata om det.

Det tog inte länge innan kallelsen till Tammerfors Universitetssjukhus damp ner i postlådan och mina behandlingar påbörjades. 12 cellgiftsbehandlingar varannan vecka. Minns att jag alltid fick 4 olika påsar av mediciner plus en massa dropp, minns hur den ena medicinen gjorde att det sved i ådrorna. Minns hur det bara blev svårare och svårare att få en kanyl på plats, minns det eviga uppföljandet av mina blodvärden, var jag tillräckligt stark för nästa behandling. Jag sov och sov och sov, tror jag sov största delen av 2015. Var konstant trött av medicineringen och hade väldigt lite krafter. Men tacka gudarna att vi 2014 skaffat oss en hund, vår älskade corgi Macho. För tack vare honom så var jag tvungen att komma mig ur sängen varje dag och ta en promenad i ur och skur tillsammans med honom. Tack vare honom så orkade jag motionera och få den dagliga dosen av frisk luft. Under mina promenader tillsammans med Macho så ventilerar jag mina tankar, vet inte hur många timmar jag vandrat i skogen bakom vårt hus och filosoferat om livet och insett hur lyckligt lottad jag är trots allt.

Visst har cancer tagit mycket men tack vare cancer så har jag också insett saker som jag troligtvis annars inte skulle ha insett. För det första, hur lyckligt lottad jag är som har en man som jag älskar vid min sida, som har stöttat mig genom det hela. För att inte tala om min familj, som varit där hela resan, mina fina vänner och kollegor som höll sig uppdaterade, grannarna som kom med en ”skumppa” flaska när mina behandlingar var över. Otroligt vilken kärlek jag var omringad av och det är jag fortfarande.

För det andra, hur mycket vi människor klagat, även om vi egentligen inte har något att klaga över. Vi borde bli bättre på att öppna ögonen och inse hur bra vi faktiskt har det. Tack vare att jag bor i Finland så fick jag i stort sett all medicin gratis, jag fick behålla mitt jobb även om jag var sjukskriven i mer än 6 månader, jag fick en liten inkomst från FPA som gjorde att vi inte var tvungna att sälja huset, vilket i andra länder är få förunnat. Men varför ska det vara så svårt att vara tacksam?

För det tredje, hur viktigt det är att tala om cancer. I alla fall för mig var det och fortfarande är en del av läkningsprocessen att tala om cancer. Sedan min diagnos fram till idag så har jag varit som en öppen bok, cancer är otroligt skrämmande och ja, jag är fortfarande rädd att den nån dag skall komma tillbaka. Varje gång jag sätter min fot hos onkologen så kommer ångesten, ”tänk om”. Men då är det bara att kolla upp och se alla människor omkring dig som är i ”samma båt”, alla dessa människor som jag lärde känna för 3 år sedan, alla de som jag pratat med och skämtat med under mina behandlingar, sköterskorna som förgyllde mina behandlingar, den otroliga sammanhållningen som finns och det faktum att cancer drabbar alla, direkt eller indirekt. Men om du är omringad av stöttande och positiva människor så kommer man långt, och om man har lite jävlar anamma kommer man lite längre och har man hund så kommer man sig ur sängen oberoende om man vill det eller inte.

9. Sammanfattning

I mitt projekt har jag fått möjligheten att lära mig mycket om olika cancersjukdomar. Utöver det har jag fått en tydligare insikt i hur det känslomässigt är att få ett cancerbesked. I examensarbetet framkommer det i de personliga berättelserna om såväl fysiska svårigheter som psykisk ångest, med andra ord hur man överlever såväl den fysiska sjukdomen som den psykiska.

Det som jag har upplevt som positivt med mitt examensarbete är att jag har fått lära känna de olika personerna och försökt fånga deras berättelser såväl i bild som i text. Efter att ha varit i kontakt med dessa personer och fått ta del av deras berättelser upplever jag att om man blir diagnostiserad med cancer i dagens Finland är chansen rätt hög att man överlever sjukdomen.

Avslutningsvis vill jag säga att det är en stor förmån att jag har fått lära känna dessa personer och fått föra fram deras sjukdomsförlopp och tillfrisknande. Förhoppningsvis kan detta inge hopp till de som tar del av mitt arbete.

Att bli påmind om döden kan ge en tydligare insikt om att cancer kan upptäckas hos vem som helst och att man inte ska ta livet för givet. Vi är inte odödliga!